

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 279/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. F. O., V., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., M., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 62/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. F. O. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. mája 2013 doručená sťažnosť JUDr. F. O. (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „navrhovateľ“ alebo „žalobca“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 62/2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 25 C 17/1010-42 z 9. novembra 2011 zamietol žalobu sťažovateľa o zaplatenie 51 723,02 € s prísl. Zamietnutie žaloby odôvodnil okresný súd tým, že sťažovateľ „*v návrhu na začatie konania neoznačil ako subjekt, proti ktorému jeho návrh smeruje, štát, t.j. Slovenskú republiku, v mene ktorej konaná odporca, hoci svoj nárok odvodzoval od zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Ďalej, že svoj návrh smeroval proti takému subjektu (Ministerstvo spravodlivosti SR), ktorý nie je nositeľom tvrdenej povinnosti a nie je vo veci pasívne vecne legitimovaný. Ďalej, že otázka vecnej legitímácie účastníka v spore je pritom otázkou vyplývajúcou z hmotného práva, o ktorej súd nemá oprávnenie účastníka poučovať, keďže podľa § 5 ods. 1 O. s. p. súdy poskytujú pri plnení svojich úloh účastníkom v občianskom súdnom konaní poučenia len o ich procesných právach a povinnostiach za predpokladu, že účastník konania nie je zastúpený advokátom, ako v danom prípade navrhovateľ.*

Proti rozsudku súdu prvého stupňa žalobca podal žalobca odvolanie a to listom zo dňa 27. 12. 2011. Dôvody odvolania oprel o ustanovenie § 205 ods. 2 písm. a), d) a f) O. s. p. Poukázal na skutočnosť, že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.“

Sťažovateľ ďalej v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku poukázal na to, že:

- svoj návrh odvodzoval od zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, citujúc aj paragrafové znenie zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, a preto ak nesprávne označil žalovaného (keď na prvej strane žaloby namiesto Slovenskej republiky uviedol len označenie štátneho orgánu, ktorý koná za Slovenskú republiku, t. j. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky), mal okresný súd tento rozpor odstrániť,

- podľa § 43 ods. 1 a § 79 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) bolo povinnosťou konajúceho súdu vyzvať ho, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú mu určí.

Krajský súd rozsudkom č. k. 8 Co 62/2012-97 z 19. februára 2013 napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil, stotožniac sa s jeho právnymi závermi.

Sťažovateľ v tejto súvislosti na podporu svojich tvrdení poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 193/2009 z 29. septembra 2009, v ktorom vyslovil právne názory odporujúce záverom, ku ktorým dospel krajský súd v právnej veci sťažovateľa. V zmysle odôvodnenia uvedeného uznesenia najvyššieho súdu bol okresný súd podľa § 43 ods. 1 OSP povinný vyzvať žalobcu uznesením na odstránenie vady žaloby. *„Prvostupňový súd však takto nepostupoval, ale vo veci meritorne rozhodol. Z uvedeného nedostatku v postupe súdu prvého stupňa nevyvodil žiadny dôsledok ani odvolací súd. Tým bolo konanie oboma súdmi postihnuté vadou vyplývajúcou z § 237 písm. f) O. s. p., t. j. odňatím možnosti konať pred súdom, zakladajúcou prípustnosť a zároveň dôvodnosť podaného dovolania. Existencia takejto vady je porušením práva na poskytnutie spravodlivej ochrany práva zaručeného citovaným ustanovením § 1 O. s. p., ako aj čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“*

Sťažovateľ tvrdí, že o identickú situáciu ide aj v jeho prípade, *„lebo z obsahu žalobného návrhu je zrejmé, že sa domáha nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu štátu a v žalobe aj cituje konkrétne paragrafové znenie zákona č. 58/1969 Zb., kde uvádza, že štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Z uvedeného je zrejmé, že žalobca sa domáha nároku na náhradu škody proti štátu, čiže je to rozpor medzi opisom rozhodujúcich skutočností a medzi označením štátneho orgánu, ktorý koná v mene štátu za žalovaného (Ministerstvo spravodlivosti SR). Tu treba ešte dodať, že podľa § 42 ods. 3 O. s. p. podania sa nehodnotia*

podľa názvu ale podľa obsahu. Aj na základe tohto ustanovenia zákona bol súd povinný vyzvať žalobcu na odstránenie rozporu.“

Aj podľa názoru Ústavného súdu Českej republiky, na ktorý sa sťažovateľ odvoláva, musí súd žalobcu najskôr pred rozhodnutím vo veci samej upozorniť na to, že žalovaný nie je v spore pasívne legitimovaný.

Sťažovateľ zastáva názor, že v jeho veci nepostupovali súdy v súlade s ustanoveniami zakotvujúcimi právo na spravodlivý proces, čím porušili jeho v petite sťažnosti označené práva.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo JUDr. F. O... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 62/2012-97, porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 62/2012-97 zo dňa 19. februára 2013, zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť JUDr. F. O... trovy právneho zastúpenia v sume 320,44 €, na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (1/6 výpočtového základu, tj. 127,16 € + 20 % DPH (25,43 €) = 152,59 € + režijný paušál 7,63 €, čiže 2 úkony právnej služby, spolu 320,44 €).“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 62/2012.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že „konanie oboma súdmi“ bolo „postihnuté vadou vyplývajúcou z § 237 písm. f) O. s. p., t. j. odňatím možnosti konať pred súdom, zakladajúcou prípustnosť a zároveň dôvodnosť podaného dovolania“. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľ podal 25. apríla 2013 proti rozsudku

krajského súdu č. k. 8 Co 62/2012-97 z 19. februára 2013 dovolanie, o ktorom do dňa predbežného prerokovania sťažnosti ešte nebolo rozhodnuté.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity, z ktorého vychádza čl. 127 ods. 1 ústavy, vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorej uplatnenie nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

V danom prípade sťažovateľ subsidiárne postavenie ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd akceptoval tým, že podal vo svojej veci dovolanie ešte predtým, ako podal sťažnosť ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti odkazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru (m. m. IV. ÚS 177/05), podľa ktorej vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť už

samotné podanie posledného z nich oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. V okolnostiach daného prípadu sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne akceptovateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu za predčasné (m. m. IV. ÚS 142/2010).

V judikatúre ústavného súdu sa už aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ustálil právny názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Zároveň ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej (už stabilizovanej) judikatúre uvádza (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že jeho dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou pred rozhodnutím najvyššieho súdu o podanom dovolaní, mohol by nepripustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, že by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to navádzať

potenciálnych sťažovateľov na obdobný postup, aký zvolil v okolnostiach daného prípadu sťažovateľ, t. j. na paralelné podávanie sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa uplatnením zásady *ratio temporis* odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2013